

ARKIPÄIVÄN KOKEMUKSIA KÖYHYDESTÄ

Toimittaneet Anna-Maria Isola,
Meri Larivaara ja Juha Mikkonen

a v a i n

Teoksen julkistamista on tukenut Lääkärin sosiaalinen vastuu ry.

LÄÄKÄRIN SOSIAALINEN VASTUU
PHYSICIANS FOR SOCIAL RESPONSIBILITY

© Kustannusosakeyhtiö Avain, Anna-Maria Isola, Meri Larivaara,
Juha Mikkonen sekä kukin kirjoittaja oman tekstinsä osalta, 2007

ISBN 978-952-5524-49-9

KL 36.15

Kannen suunnittelu: Ville Terämä

Taitto: Mona-Lisa Kulmala

Otavan Kirjapaino, Keuruu 2007

Kiitokset

Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä -kirjoituskilpailun järjestämistä ja tämän kirjan kustantamista tukivat seuraavat tahot:

Elämäntapaliitto, Ensi- ja turvakotien liitto, Helsingin yliopiston ylioppilaskunta (HYY), Lääkärin sosiaalinen vastuu (LSV), Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL), Mielen terveyden Keskusliitto (MTKL), Palkansaajasäätiö, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (SAK), Suomen Mielen terveysseura (SMS), Suomen Punainen Risti (SPR), Suomen setlementtiliitto, Takuu-Säätiö, Kirkon diakonia- ja yhteiskuntatyö, Kustannusosakeyhtiö Avain, Työttömien valtakunnallinen yhteistoimintajärjestö (TVY), Yksinhuoltajien ja yhteishuoltajien liitto sekä Y-Säätiö.

Henkilökohtaiset kiitoksemme ansaitsevat erityisesti Anna-Riikka Carlson, Lauri Vuorenkoski, Katri Söder, Sakari Hänninen, Jouko Karjalainen, Reetta Ruokonen, Pekka Hellén, Sirpa Saukko ja Ilkka Taipale. Suurin kunnia kuuluu luonnollisesti kaikille niille kansalaisille, jotka meille kirjoittivat.

Valtion tiedonjulkistamisen neuvottelukunta tuki kohdeapurahalla tämän teoksen toimittamista.

Sisällys

Esipuhe	9
Alkusanat	12
Et kuulu kohderyhmään	19
Köyhyys on ilomme, nuukuus intohimomme!	23
Yksin ilman hyvinvointia	27
Vielä eilen	32
Kesäkuun ensimmäinen lauantai	35
Köyhyys on	37
Köyhän elämää	42
Ei sen huonompi ihminen	43
Minusta tuli köyhä 20.8.2003	50
Lauseita köyhyyden tahmasta	53
Lapsettoman ja opiskelevan lesken tarina	56
Pimeyden sydän	59
Köyhyysrasismia	62
Köyhyydestä	63
Parempiakin aikoja on eletty – monologi vanhuudesta ja köyhyydestä	69
Syrjäytetyn tarina	72
Minun köyhyyteni	73
Pudokas	77
Yksinhuoltajan arkipäivän kokemuksia köyhyydestä	83
Sortumatta souda, vaik’ ois vastatuuli	86
Minun köyhä, pieni maailmani	89
Allekirjoitusta vailla	95
Erään köyhän mielenterveyskuntoutujan tarina	98
Kerrottuna kuudella	104
Köyhä ei kuluta	109
Köyhän kengissä	116
Epätoivosta toivoon, toivosta elämään	119
Köyhyys ja minä = minä ja köyhyys – elämää Suomessa armon vuonna 2006	122

Ammattina opiskelu	131
Elämän korkeakoulussa	138
Mitä mulle kuuluu? – Kolme kirjettä ystävälle	144
Minun tarinani	148
Köyhyys arjessa	150
Köyhiä? – Missä? Mekö?	153
Ja valtakunnassa kaikki hyvin	158
Köyhyys	164
Rikkiäiset kengät	170
Humanisti-Hertan huono valinta	173
Keskiluokkaisen köyhyyden kierre	179
Keskikesän juhlaa	185
Varjoja valossa	192
Köyhän päiväkirja	194
Köyhyys	200
Näin monta euroa	203
Kokemuksia köyhyydestä	208
Ajatuksia suomalaisesta köyhyydestä lapsen ja aikuisen näkökulmasta (n. 1955–2007)	209
Äänetön köyhyys	216
Hyvin menee	220
Köyhyystarinoita	224
Sentitön uneksija	234
Kokemuksia köyhyydestä	236
Amk-harjoittelusta köyhyyteen	240
Selkäsairaalan tarina	244
Yksinhuoltajan arkea	247
Onnen sirpaleita	250
Elämästä pitää ottaa opikseen	253
Köyhyyttä vai pienituloisuutta?	254
Taiteilijan tarina	266
Velkavaimon tarina	273
Köyhä, köyhempi, vapaa tutkija	277
Köyhä muttei kipee	279
Rahasta pahoinvointiin, rahattomuudesta sisäiseen rauhaan	281
Köyhä jälki	283

Työssäkäyvä köyhä	287
”Tukka hyvin, kaikki hyvin?”	289
Köyhänä köyhien joukossa	291
Vailla vakinaista majapaikkaa kesällä 2005	294
Eläkettä odotellessa	300
Minäkö köyhä?	303
Kurkkupurkki	312
Vauvoja, opintoviikkoja ja tarjousjauhelihaa	320
Muuttopäivä	323
Vailla ihmisoikeuksia köyhänä ja työttömänä	330
Kuolinpaidassa ei ole taskuja	335
Miten kirkuvat köyhät	343
Monessa liemessä keitetty	345
Työryhmä	349

ESIPUHE

Suomenmaassa on jotain mätää

Tanskanmaalla on jotain mätää, tokaisi Hamlet. Siellä ei ole köyhiä. Pohjoismaiden Neuvoston kokouksessa kysyin viiden Pohjoismaan pääministereiltä kyselytunnilla, miten he pyrkivät puolittamaan maidensa köyhien lukumäärän puoleen YK-tavoitteiden mukaisesti. Tanskan pääministerillä oli vastausvuoro: ”Meillä Tanskassa ei ole köyhiä”. Onnittelin häntä siitä, että Tanska on maailman ainoa sellainen maa! Kaikki poliitikot nauroivat.

Vuonna 2000 kolmannen vuosituhannen alkaessa maailman kansat antoivat julistuksen: köyhien määrä on puolitettava maailmassa vuoteen 2015. Suomi yhtyi innostukseen ja tukee tavoitetta.

Mutta kun katse käännetään kotimaahan, syntyy heti hamletmainen epäily. Eihän meillä ole köyhiä siten kuin Afrikassa. Luontais- taloudessa, rahatalouden ulkopuolella olet köyhä, jos et saa ruokaa, vaatteita, kattoa päällesi, puhdasta vettä, lapsille koulua. Puhutaan absoluuttisesta köyhyydestä, eletään alle dollarilla päivässä.

Rahataloudessa, jossa työllisyys on ollut korkea, sosiaalipolitiikalla ja sosiaalisilla tulonsiirroilla on pitkät perinteet, olet köyhä, jos sinulla ei ole riittävästi rahatuloja. Puhutaan suhteellisesta köyhyydestä tai tuloköyhyydestä.

Euroopan unionin määritelmän mukaan köyhyysrajan alapuolella elävät ne ihmiset, jotka saavat alle 60 % väestön keskinettotuloista kaikki tulonsiirrot mukaan lukien. Suomessa keskinettotulot ovat 1200–1300 euroa kuukaudessa, joten köyhyysraja on 700–750 euroa kuukaudessa.

Tämän rajan alla elää 12 % kansalaisistamme eli 600 000 ihmistä, joista köyhissä lapsiperheissä elää 100 000 lasta. Vielä kurjempi tilanne on niillä 150 000 ihmisellä, jotka saavat alle 40 % keskinettotuloista eli 500 euroa kuukaudessa.

Tuloköyhien joukkoon kuuluu työttömiä 120 000, eläkeläisiä 140 000, opiskelijoita 90 000, palkansaajia (osa- ja pätkätyöläisiä) 115 000, pienyrittäjiä 75 000 ja muita, esimerkiksi pelkällä toimeentulotuella eläviä 35 000.

Suomessa on tehty erinomaisia selvityksiä näistä ryhmistä ja köyhyydestä yleisellä tasolla, esimerkiksi professori Veli-Matti Ritakallion ja johtaja Mikko Kauton toimesta. Sen sijaan täsmällistä ohjelmaa köyhyyden puolittamiseksi ei hallitus tai yksikään puolue ole vielä tehnyt, mikä selittää ainakin osaltaan joidenkin puolueiden huonon menestyksen vaaleissa. Ovathan kyynisemmät jopa sanoneet: köyhistä ei kannata välittää, koska he eivät äänestä.

Melko varmasti kuitenkin tiedämme, että köyhyyden tekninen puolittaminen maksaisi ehkä noin miljardi euroa vuodessa, kun menneet veronkevennykset olivat siihen nähden kolminkertaiset.

Tämä kokoelmateos pukee suomalaisen köyhyyden eläväksi arjeksi, tavallisten kanssaihmistemme jokapäiväiseksi kokemukseksi. Kyse ei ole menneen pulakauden tai lama-ajan muisteluksista, vaan tästä hetkestä, joka ulottuu myös tulevaisuuteen.

Pohjoismainen ”hyvinvointivaltiomme” ei näytä valoisaa puolta kaikille kansalaisilleen. Minimitoimeentulo ei salli yllätyksiä. Tiukassa taloudessa kotitalouskoneiden särkyminen voi kaataa budjetin. Eri tukijärjestelmien liitoskohdat vaativat tukien odottamista, viranomaisien päätökset voivat viipyä kohtuuttomasti. Varautumisen mahdollisuuksia ei ole.

Perinteinen sosiaaliturva on rakentunut perinteisten elämänmuutosten tukemiseen: lastenhoito, äitiys, sairaus, työttömyys, kuolema, leskeytyminen. Modernimpi uhka joutua vaikeuksiin – tai moniin vaikeuksiin samanaikaisesti – on avioero, joka jättää jälkeensä yksinhuoltajaperheen ja yksinäisen aikuisen, useimmiten miehen.

Kirja on myös kansanperinnekoelma tästä hetkestä. Millaisin keinoin äärimmäisen tiukassa tilanteessa selvittää? Kirjassa kiitetään kouluruokailua ja kirjastoa, jopa ulosottomiestä. Kirpputorit ja kier-

rätys ovat kunniansaan. Leivotaan, ommellaan, paikataan ja kerätään luonnon antimia. Köyhtyä saa vaan ei laihtua, oli vanhan kansan sanonta.

On oireellista, että teos ilmestyy Marraskuun liikkeen 40-vuotisjuhlavuonna. Suomenmaassa on edelleen mätää.

Ilkka Taipale
sosiaalilääketieteen dosentti

ALKUSANAT

Tilastojen tuolla puolen

Tämä kirja on kirjoituskokoelma köyhyydestä nyky-Suomessa, köyhyydestä sellaisena kuin se todellisessa arkisessa elämässä koetaan.

Köyhyydestä puhutaan usein tilastotietojen ja numeroiden valossa, luokitellen ja ryhmitellen. Ainoastaan tilastotietoihin ja numeroihin perustuva ymmärrys irtautuu helposti arkitodellisuudesta. Tilastot eivät kerro yksittäisten ihmisten kokemuksista eivätkä siitä, minkälaista elämää ja arkea, minkälaisia elämäntarinoita lukujen takaa löytyy. Köyhyysrajasta voidaan puhua euromääräisenä ilman, että pysähdyttään miettimään, mihin köyhyysrajan alittavat tulot tosielämässä riittävät.

Tämän teoksen sisältö on koottu Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä -kirjoituskilpailuun kesän 2006 aikana saapuneista teksteistä. Tiede, taide ja köyhä kansa ry:n järjestämän kilpailun tärkeimpiä tavoitteita oli lisätä ymmärrystä köyhyydestä tilastojen tuolla puolen. Kilpailuun osallistuneiden elämäntarinat avautuvat köyhäksi itsensä tuntevien kertomina, eivät tutkijoiden, asiantuntijoiden tai poliitikkojen tulkitsemina.

Ajatus köyhyyttä käsittelevästä kirjoituskilpailusta syntyi vuonna 2005 Ilkka Taipaleen myötävaikutuksella. Huhtikuussa Ilkka kutsui ystäviään ja yhteistyökumppaneitaan Kellokoskelle katsomaan arkan-gelilaisen nukketatteriryhmän esitystä, jossa rikkaan oligarkin tytär vaati itselleen kuuta taivaalta – luonnollisesti turhaan. Myöhäisemmällä tunneilla keskustelu siirtyi karumpaan osattomuuteen eli suomalai-

seen köyhyyteen. Syntyi idea köyhyyssaiheisesta kirjoituskilpailusta.

Toiminnan tasolle päästiin vihdoin syksyllä 2005, kun Ilkka järjesti Mäntsälän pelloilla leikkimielisen kyntökilpailun. Traktorilla ajelun ohessa tämän kirjan toimittajat innostuivat ja päättivät toteuttaa idean. Kirjoituksia kerättiin vuoden 2006 keväästä saman vuoden syksyyn. Saapuneiden tekstien määrä yllätti työryhmän siinä määrin, että tekstien läpikäyminen päättyi vasta helmikuussa 2007. Maaliskuussa 2007 julkistimme kirjoituskilpailun tulokset. Kiitollisina havaitsimme, että kirjoituskilpailu sai huomiota lukuisissa tiedotusvälineissä. Oman työn ohella urakka on ollut aikaa vievä, mutta samalla hyvin palkitseva ja avartava.

Kirjoituskilpailuun lähetti tarinansa 850 ihmistä. Osallistuneiden suuri määrä paljastaa, että köyhyys on polttava, ajankohtainen ja monia koskettava ongelma. Kirjoituksia saapui ympäri Suomea, ja kirjoittajat edustavat monipuolisesti eri väestöryhmiä, kuten lapsiperheitä, yksinhuoltajia, mielenterveyskuntoutujia, pitkäaikaissairaita, pienituloisia työntekijöitä, pienyrittäjiä, velkaantuneita, pitkäaikaistyöttömiä ja eläkeläisiä. 1990-luvun laman varjo on pitkä, sillä joukossa on edelleen paljon laman köyhdyttämiä.

Kirjoitukset muodostavat arvokkaan ja mittavan aineiston suomalaisesta köyhyydestä. Näin laajaa omaelämäkerrallista köyhyyttä käsittelevää aineistoa ei ole Suomessa kerätty sitten Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran ja Toimihenkilöjärjestöjen Sivistysliiton vuonna 1993 järjestämän Työttömän tarina -kirjoituskilpailun. Kirjoituskilpailun myötä kerätyn köyhyyssaineiston pohjalta on suunnitteilla useita pro gradu -töitä ja jatkotutkimuksia.

Köyhyys on ilmiö, joka helposti piiloutuu hyvässä taloudellisessa asemassa olevilta. Taloudellisesti hyvin pärjäävillä ihmisillä on yhä vähemmän kontakteja pienituloisiin ja vaikeissa elämäntilanteissa eläviin ihmisiin. Hyväosaisten ja huono-osaisten kokemusmaailmat erkanevat toisistaan. Tämän kirjoituskokoelman yksi pyrkimys on tuoda köyhäksi itsensä tuntevat ja heitä paremmassa asemassa elävät ihmiset lähemmäksi toisiaan.

Kirjoitusten sisällöstä

Tyypillisissä kilpailukirjoituksissa kerrotaan siitä, miten köyhyys on tullut elämään ja kuinka köyhästä arjesta selvitään. Pienituloisen ihmisen elämän voi mullistaa äkillinen itsestä riippumaton muutos, kuten sairastuminen, työttömyys, avioero, leskeytyminen, pienituloisuus, pätkätyöt tai yrityksen konkurssi. Kertomukset paljastavat, ettei köyhyys useinkaan ole ihmisestä itsestään kiinni. Kirjoituksissa tulee esiin köyhyyden ylisukupolvisuus. Hyvin usein taloudellinen niukkuus jatkuu elämänvaiheesta toiseen. Tällöin vanhempien köyhyys näkyy jatkumona myös seuraavan sukupolven elämässä.

Tässä kirjassa köyhät ihmiset kertovat tarinansa arkipäivän pärjäämisestä, tarkoista kuukausibudjeteista, kohtaamastaan häpeästä ja siitä pelosta, että elämä suistuu raiteiltaan yllättävän kodinkoneen rikkoutumisen tai muun vastoinkäymisen takia. Kirjoituksista piiryy kuva siitä, mitä päivittäisessä elämässä tarkoittaa, kun minimitulua ei nosteta, vaikka yleinen hintataso nousee. Tarinoista hahmottuu, miten vaativaa on selviytyä arjessa, kun ei ole rahaa ruokaan, vaatteisiin tai perushygieniatarvikkeisiin.

Kirjoittajat kuvaavat elävästi arjen selviytymisstrategioita, joiden avulla he selviytyvät vähävaraisuudesta. Kirpputorit, punaisten hintalappujen metsästyminen, ilmaisharrastukset, ruokapankit, huokeat lounaat, palstaviljely ja kierrättäminen toistuvat kertomuksissa. Vähävaraisilta vaaditaan usein arjen tarkkaa suunnitelmallisuutta ja huolellisesti harkittuja ostoksia. Kertomukset rakentuvat selviytymistarinoiksi, joissa korostuu köyhien oma-aloitteisuus ja aktiivisuus: selviytyäkseen on välttämätöntä olla aktiivinen ja yritteliäs.

Monet kirjoittavat köyhyyteen liittyvästä häpeän tunteesta. Häpeää ja nöyryyttä koetaan hyvin usein sosiaalisissa suhteissa sekä esimerkiksi sosiaalitoimistoissa, kun toimeentulotukea haettaessa asiakkaan tulee esittää elämänsä tiliotteina ja tositteina. Kirjoittajat ovat kohdanneet tyyliä, syyllistävästä ja ymmärtämätöntä palvelua myös muissa julkisissa palveluissa. Viime aikoina julkisessa keskustelussa on korostunut suhteellinen köyhyys: on esitetty, että nykyisin köyhiksi määrittyisivät kaikki ne, jotka eivät saavuta keskiluokkaista elämäntapaa vuotuisine ulkomaanmatkoineen, autoineen ja omakotitaloineen. Pääosa kirjoituksista kertoo kuitenkin syvemmästä köyhyydestä, kyvyttömyy-

destä tyydyttää elämän perustarpeita. Ei puhuta enää köyhyysrajan 700 eurosta vaan kaikkein vaikeimmassa tilanteessa elävistä. Kuukausittaisesta toimeentulosta saattaa vuokran ja pakollisten laskujen jälkeen jäädä käyttövaroja vain 70 euroa.

Kirjaan valitut tekstit edustavat kukin omaa erityistä tarinaansa, mutta ne ovat samalla myös koskettavia esimerkkitarinoita köyhän elämästä yleisesti. Kirjoituskilpailu on valikoiva tapa kerätä kertomuksia köyhyydestä. Mitä luultavimmin kaikkein huono-osaisimmat, kuten asunnottomat ja päihderiippuvaiset, eivät pue kokemuksiaan kirjalliseen muotoon. Useissa kirjoituksissa väreilevä toivo ja korostuva omaaloitteisuus puhuvat sen puolesta, että kirjoituskilpailuun osallistuneet ovat selviytyjiä. Tämäkään kirja ei siis tavoita kaikkein heikoimmin pärjäävien köyhien kokemuksia.

Kirjoittajat esiintyvät nimimerkeillä tai omalla nimellään. Taustatiedoista mainitaan sukupuoli ja ikä, mikäli kirjoittaja on ne teksteinsä liittänyt. Vanhan ja nuoren tai naisen ja miehen kokema köyhyys on usein laadultaan hyvin erilaista, joten nämä taustatiedot ovat omiaan helpottamaan yksittäisten kertomusten ymmärtämistä. Kirjoittajia ei ole tässä kirjoituskokoelmassa ryhmitelty eri luokkiin koetun köyhyyden tai elämänvaiheen mukaan. Yksiselitteistä luokittelua on lähes mahdoton tehdä: sama ihminen voi olla yhtäaikaaisesti yksinhuoltaja, opiskelija ja velallinen. Tämän teoksen tekstit järjestettiin nykyiseen muotoonsa pikemminkin kirjallisin perustein. Jätämme koetun köyhyyden järjestelmällisen luokittelun ja analyysin tutkijoille.

Köyhyyttä voidaan vähentää

Suomi on tällä hetkellä vauraampi ja menestyvämpi kuin koskaan. Tästä syystä saatetaan ajatella, ettei Suomessa esiinny todellista köyhyyttä, ja että suhteellinen köyhyys johtuu ihmisestä itsestään. Taloudellinen menestystarina jättää herkästi varjoonsa tarinan toisesta, köyhtyvästä Suomesta.

Helposti unohtuu, että köyhyys ei ole ainoastaan taloudellinen asia. Köyhyydellä on laajempia vaikutuksia yksilön elämään. Taloudellinen niukkuus aiheuttaa häpeää, stressiä, ihmissuhdeongelmia, turvattomuuden tunnetta ja altistaa sairauksille. Lapsiperheiden kokema köy-

hyys heijastelee usein pitkälle tulevaisuuteen heikentämällä seuraavan sukupolven toimintaedellytyksiä. Liian usein aikuisten ongelmissa suurimpia kärsijöitä ovat lapset.

Siinä missä taloudellinen niukkuus periytyy sukupolvelta toiselle, periytyvät myös muut toimintaedellytyksiä kaventavat tekijät. Peritty kulttuurillinen ja sosiaalinen pääoma antaa yksilölle voimavaroja myös taloudellisen asemansa turvaamiseen. Yksilöllä on vastuu itsestään, mutta olennaisempaa on kysyä: missä määrin yksilöllä on vastuu vähäisistä kulttuurisista ja sosiaalisista resursseistaan?

Nykyinen yhteiskunnallinen asenneilmapiiri ruokkii yhä enemmän taipumusta tehdä yksilöstä syyllinen omaan tilaansa. Samalla liian helposti unohdetaan valtiossa harjoitetun politiikan mahdollinen rooli köyhyyden, syrjäytymisen ja epätasa-arvon kasvattajana. Yhteiskunnassa esiintyvää köyhyyttä voidaan kasvattaa tai vähentää poliittisilla päätöksillä. Suomalaisen yhteiskunnan kivijalkana on viime vuosikymmenen lopun toiminut hyvinvointipolitiikka, joka on pyrkinyt antamaan tasavertaiset lähtökohdat ja säällisen toimeentulon kaikille syntyperästä riippumatta.

Suomessa on totuttu ajattelemaan, että hyvinvointivaltiomme tarjoaa poikkeuksellisen laajan sosiaaliturvan verrattuna muihin maihin. Kuitenkin taloudellinen panostuksemme sosiaaliturvaan jää jopa hieman alle keskitason verrattaessa Suomea muihin vanhoihin EU-maihin. Vaikka sosiaalimenot ovat meilläkin kasvaneet, ovat useat muut maat suunnanneet lisää julkisia varoja kansalaistensa hyvinvointiin meitä nopeammin.

Yhteiskunnan tasolla köyhyyttä voidaan ehkäistä esimerkiksi takaamalla kansalaisille kohtuullinen vähimmäistoimeentulo, tarjoamalla laadukkaita sekä ilmaisia sosiaali- ja terveyspalveluita, huolehtimalla maksuttomista koulutusmahdollisuuksista, kaventamalla väestöryhmien terveyseroja ja tarjoamalla kohtuuhintaisia asumismahdollisuuksia.

Ihmisarvo kuuluu kaikille. Tulo- ja hyvinvointierojen kasvaminen kuitenkin viittaa maailman muuttumiseen ja arvomaailman koventumiseen myös Suomessa. Tällainen muutos ei kuitenkaan tapahdu itsestään. Aina ja kaikkialla pätee totuus: ihmiset tekevät muutoksen.

Tämä kirja lahjoitetaan jokaiselle Suomen kahdellesadalle kansan-

edustajalle. Toivomme, että päätöksentekijät tutustuvat kirjoituksiin ja havahtuvat yhä vahvemmin myös köyhien ihmisten kokemuksiin. Kannustamme tähän kirjoituskokoelmaan tarttuneita kansalaisia otamaan rohkeasti yhteyttä oman alueensa kansanedustajaan. Kannustamme kysymään päättäjiltä: ”Tiedättekö, millaista on olla köyhä? Miten köyhät ihmiset otetaan huomioon harjoittamassanne politiikassa?”

Jokainen meistä voi vaikuttaa muutoksen suuntaan, ja silloin suuntana voi olla parempi maailma.

Kirjoituskilpailun järjestäjät Helsingissä heinäkuussa 2007,
Anna-Maria Isola, Meri Larivaara ja Juha Mikkonen

www.koyhyyskirjoitukset.org

Työryhmä

Anna-Maria Isola – Yhteiskuntatieteilijä. Valmistele väitöskirjaa syn-
tyvyyden diskursseista Suomessa ja Venäjällä. Kiinnostunut ihmisten
tarinoista, hyvän elämän edellytyksistä ja käsitöistä. Uskoo kansalais-
toimintaan sekä yksittäisten tekojen voimaan.

Meri Larivaara – Lääkäri ja antropologi. Kirjoittaa väitöskirjaa nais-
ten lisääntymisterveyspalveluista Pietarissa. Kiinnostunut yksittäisten
ihmisten kokemuksista ja hyvinvointitutkimuksesta. Käytännön toi-
mena huono-osaisuuden lievittämiseksi kirjoittanut eläkelausuntoja
työkyvyttömille pitkäaikaistyöttömille Porvoossa.

Juha Mikkonen – Suunnittelija ja kansalaisaktivisti. Osallistuu usei-
den kansalaisjärjestöjen toimintaan ja viimeistelee opintojaan Helsin-
gin yliopistossa. Kiinnostunut köyhyyden vähentämisestä, terveysero-
jen kaventamisesta ja käytännön toiminnasta.